

DEN GLOBALE UDDANNELSESMETER

Af Lars Qvortrup
dekan, DPU

lq@dpu.dk

”Denne ‘uddannelsesmeter’ vil på sigt vise sig at være lige så robust – og lige så brutal og unuanceret – som markedets møntfod. For ingen vil vel mene, at penge er et dækkende udtryk for et menneskes eller en nations rigdom.”

* For at kunne koordinere handlinger må man have et fælles koordinatsystem. ”Vi mødes i morgen kl. 10”, aftaler vi. Forudsætningen er naturligvis, at vi er enige om, at ”kl. 10” betyder det samme for alle mødets deltagere. Vi skal have en fælles målestok, dvs. en tids-meter, eller som det hedder: et krono-meter.

Så længe man kunne nøjes med at koordinere handlinger lokalt, kunne man nøjes med lokale målestokke. Ja, man kunne til og med forhandle målestokken fra gang til gang. Fiskeren mødtes med bonden og byttede en fisk med en skinke. Men handlen tog tid, fordi den indebar en sideløbende forhandling om kriteriet for byttehandlen: ”Min fisk er mere frisk end din skinke”. Men så snart markedet overskred de lokale grænser for byttehandel, måtte der mere til. Der måtte indføres en fælles meter. Og markedets meter hedder penge: Først kroner, pund og D-mark. Dernæst enten en international møntfod eller valutamarkeder, der minut for minut afgør, hvordan bytteforholdet skal afstemmes.

Noget tilsvarende gælder for den sociale regulering. I den afgrænsede stamme kunne man aftale fælles forpligtelser i den ikke-standardiserede samtale. Men så snart grænsen for social regulering overskred det lokale fællesskabs overskuelighed, måtte der mere robuste kriterier til. Et kriterium kunne være magt. Internt bestemte fyrsten, men udadtil måtte den ene bystat afgøre den politiske møntfod ved at slås med den anden bystat. Et andet kriterium blev derfor stemmen som måleenhed for ’afstemning’: Flertallet bestemmer.

Dette princip synes at gøre sig gældende for alle de sociale regimer, der overskrider lokale grænser. I videnskaben må man have klare kriterier for, hvilke udsagn der har almen gyldighed. Retssystemet må have standarder, så forbrydelser i Nordjylland koster det samme som forbrydelser på Bornholm – men stadigvæk ikke det samme fra land til land, mærkeligt nok. Her må man i stedet lave aftaler om, at lovovertredere udleveres til retsforfølgelse i det land, vedkommende stammer fra.

Nu er turen kommet til uddannelsessystemet. I 1814 indførtes den nationale, danske skoleordning, som snart fejrer 200 års jubilæum, og derfor måtte man både have en national målestok og en måde, hvorpå undervisning kunne reguleres. Målestokken blev dannelse, og da dan-

nelse skulle være fælles, fik den navnet almindelig dannelse. Reguleringen blev nationale skoleordninger, som skulle overholdes overalt i landet: Hvilke fag skal der undervises i, og hvilke mål skal man opnå? Forestillingen var, at enhver uddannelses- og undervisningsindsats kunne måles efter almindelig dannelse som målestok for undervisningsindsatsens resultater. Men da standarden ikke var særlig robust, måtte man udsende det ene rejsehold efter det andet. Det viste sig imidlertid hurtigt, at rejsehold ikke var nok. Man måtte regulere inputtet via læreplaner, og man måtte måle outputtet via standardiserede eksaminer og et landsdækkende korps af censorer. Ja, der har udviklet sig et system så komplekst, at det tynges af sin egen vægt.

Men fra slutningen af 1900-tallet er der igen sket et markant skred, for også uddannelse er ved at blive globaliseret. Universitetsstuderende forventes at operere på et globalt marked, og derfor er det nødvendigt med et globalt system, der både sikrer, at markedet fungerer, og at outputtet kan måles. Markedet standardiseres med ECTS som udvekslingsenhed og med Bologna-aftalens standardisering af uddannelsesmoduler. Men hvad med outputtet? Hvordan kan vi på globalt niveau måle, hvad der kommer ud af anstrengelserne? Hvordan kan vi sammenligne uddannelsessystemer i Canada, Finland, Singapore og Danmark?

Svaret var at indføre en international målestok. Denne målestok hedder ”educational achievement” og blev lanceret, da IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) blev oprettet i 1958. Her skabte man en international organisation, der måler uddannelsesresultater efter fælles standarder. De reguleres på en årlig generalforsamling, hvor en repræsentant fra hvert medlemsland mødes og aftaler, om uddannelsesstandarder skal justeres, og om nye fagområder skal inddrages. Dette møde svarer groft sagt til den internationale valutafonds møder.

Denne ”uddannelsesmeter” vil på sigt vise sig at være lige så robust – og lige så brutal og unuanceret – som markedets møntfod. For ingen vil vel mene, at penge er et dækkende udtryk for et menneskes eller en nations rigdom. Men konsekvensen er ikke, at pengesystemet afskaffes. For som globalt koordinationsmiddel har vi indtil videre ikke noget alternativ.